

Dato: Den 5. januar 2009

Årsberetning 2008

Forskerskolen i Medier, Kommunikation og Journalistik FMKJ

(pga. sygdom i sekretariatet mangler enkelte faktuelle informationer)

Forskerskoleleder
Professor
Kim Schrøder

Direkte tlf: 4674 3808
E-post: kims@ruc.dk

Organisation og økonomi

I 2008 har Institut for Kommunikation, Virksomhed og Informationsteknologier, Roskilde Universitet, været værtsinstitution for FMKJ, med professor Kim Schrøder som forskerskoleleder og med forskellige sekretærer som medadministratorer.

Administration
Chris Holmsted Larsen

Direkte tlf: 4674 3733
Fax: 4674 3075
E-post: fmkj@ruc.dk

Der er ved udgangen af 2008 indmeldt xx ph.d.-studerende i forskerskolen, hvilket er en nedgang på yy (?) i forhold til året før.

FMKJs *Nævn* har bestået af følgende medlemmer på lærersiden:

Professor Kim Schrøder, RUC
Lektor Tove Arendt Rasmussen, AAU
Professor Klaus Bruhn Jensen, KU
Lektor Poul Erik Nielsen, AU

De ph.d.-studerende medlemmer har været:

Helle Aggerholm, ASB
Anne Vestergaard, CBS, til 1.9. Barselssuppleant Christian Berg
Bjarke Liboriussen, SDU
Merete Carlson, KU, til 1.11. Barselssuppleant Signe Kjær Jørgensen

Der har været afholdt 3 ordinære Nævnsmøder den 25. marts på RUC, den 27. maj på SDU, og den 1. oktober på AU. Derudover har der været holdt et møde den 12. august for Nævnets lærerside i dets egenskab af bedømmelsesudvalg for stipendieansøgningerne til FKK

Forskerskolen i Medier,
Kommunikation og
Journalistik (FMKJ)

Roskilde Universitetscenter
Institut for Kommunikation,
Virksomhed og
Informationsteknologier
Postboks 260, Bygning 42.2
Kommunikationsvej 1
4000 Roskilde

Aktiviteterne i FMKJ har været finansieret af deltagerbetaling fra de indmeldte ph.d.-studerendes institutioner, samt af årets andel af den femårige bevilling, som FMKJ i 2006 opnåede til kvalitetsfremme fra Forskningsstyrelsen. Der har også været tale om overførsel af betydelige ikke-brugte midler fra 2006. Der har været tale om et højt aktivitetsniveau, der ud over de mange kurser har omfattet en lang række udgiftskrævende og kvalitetsfremmende aktiviteter (se nedenfor). Vi har således bestræbt os på at

www.fmkj.dk

efterleve Repræsentantskabets anmodning på 2008-mødet, om at være mere generøse end hidtil i en række henseender, der fremgår af regnskabet. Selv med det høje aktivitetsniveau har vi imidlertid i 2008 kun i et vist omfang gjort indhug i de opsparede midler fra tidligere år. Alt i alt er FMKJ økonomisk set velkonsolideret, så længe vi råder over midlerne til kvalitetsfremme.

Organisatorisk og administrativt har 2008 været præget af indkøringen af FMKJs procedurer på RUC. Den endelige overførsel af dele af FMKJs økonomi fra AU til RUC har været forsinket af personalemæssige ressourceproblemer på AU, men er nu tæt på at være tilendebragt. På RUC har indkøringen været præget problemer med rettidig udbetaling af refusioner og honorarer, som i flere tilfælde af modtagerne med rette er blevet oplevet som urimelige. Pr. 1. december 2008 sekretær-betjenes FMKJ af den nytiltrådte Chris Holmsted Larsen, der vil kunne sikre den kontinuitet i sagsbehandlingen, som er afgørende for en tilfredsstillende drift. Endelig har flytningen til RUC lidt under vanskelighederne ved at overføre FMKJs netsted til RUC-servere: Der har været de tilsyneladende uundgåelige kompatibilitetsproblemer, men også her har personalemæssige ressourceproblemer (på RUC) gjort problemerne utilfredsstillende langvarige.

Kursusvirksomhed i 2008

Der har været tale om et højt aktivitetsniveau på kursussiden. FMKJ har i 2008 afholdt eller været medarrangør af følgende kurser (de komplette kursusbeskrivelser kan ses på netstedet):

Global Media and Local Perception: Calibrating Mediated Discourses and (Direct) Action. 28.-30. januar, Aalborg Universitet (Pirkko Raudaskoski, Paul McIlvenny).

The Evolution of Media: from Face-to-Face to FaceBook. 6.-7. marts, Københavns Universitet (ph.d.-studerende Mogens Olesen, Niels Ole Finnemann).

FMKJ din forskerskole - Introduktions- og netværksseminar. 25. marts, Roskilde Universitet (Kim Schrøder, Poul Erik Nielsen).

The Janus-faced Plethora of Corporate Communications. 14.-17. april, Comwell Borupgaard (Roy Langer, Lars Thøger Christensen).

Researching media in the age of communication chaos. Master class with Brian McNair. Aarhus Universitet 23. april. McNair holdt forelæsning på RUC 21. april.

Rhetorical Citizenship. The Role of Rhetoric and Discourse Studies. 13.-14. maj, Københavns Universitet (Lisa Storm Villadsen).

Digital Content Creation: Creativity, Competence, Critique. 17. September, Syddansk Universitet (Kirsten Drotner. Endags-kursus i forbindelse med DREAM-konference.

The analytical leap: Knowledge production in communication research, with Adele E. Clarke. 6.-8. oktober, Kalundborg Vandrerhjem (Bente Halkier, Iben Jensen, RUC).

Internet research - Doctoral colloquium. 15. oktober, Københavns Universitet/IT-Universitetet (Klaus Bruhn Jensen). Endags-kursus i forbindelse med conference hos Association of Internet Researchers. FMKJ-sponsorat.

Digital Media Challenges and Innovation - with Anne Dunn. 23.-24. oktober, Århus Universitet (ph.d.-studerende Anja Bechmann Pedersen, Poul Erik Nielsen).

Poster Session, Årsmøde i SMID, 4. december, Haraldskær, Vejle. FMKJ-sponsorat.

Ph.d.-stipendier

Samfinansierede stipendier (2006-uddelingen)

FMKJ fik i 2008 uventet mulighed for at besætte et samfinansieret ph.d.-stipendium, som var blevet bevilget af Forsknings- og Innovationsstyrelsen (FI) som ét af fire bevilgede stipendier ved 2006-uddelingen, men som ikke havde kunnet besættes. Med et EU-projekt på SDUs naturvidenskabelige Fakultet som ekstern partner blev stipendiet genopslået inden for samme område. Projektet *Towards critical citizenship: Digital Support for Mathematical and Scientific Literacy* udføres af ph.d.-stipendiat Jan Alexis Nielsen ved Institut for Matematik og Datalogi, SDU.

Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Ved den årlige uddeling fra Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation fik FMKJ bevilget ét stipendium: Jacob Thorsen skal på Institut for Informations- og Medievidenskab, AU, udføre et projekt med titlen *Negotiating citizenry by means of radio. Poor and marginalized people's aspirations and strategies in rural Nepal*. Det var – specielt i betragtning af, at der i år var indkommet 18 ansøgninger (mod kun 9 i 2007) på et generelt højt niveau - en skuffelse, at FMKJ ved 2008-uddelingen for første gang i en årrække ikke fik tildelt to stipendier. Begrundelsen var bl.a., at konkurrencen var usædvanligt hård i år, og at FKKs medlemmer tillagde en høj specialekarakter afgørende betydning.

Nævnet fulgte i 2008 en mindre ressourcekrævende bedømmelsesprocedure, ved i lighed med andre forskerskoler at lade Nævnets lærermedlemmer fungere som bedømmere, uden som førhen at indhente sagkyndige bedømmelser fra to seniorforskere som grundlag for Nævnets indstilling af 4 projekter til FKK. Det var Nævnets opfattelse, at FMKJ også med denne procedure har en bedømmelse, der er solidt fagligt forankret, fx i sammenligning med den bedømmelse der foregår ved fakulteternes egne

uddelinger af ph.d.-stipendier. Det er derfor ikke umiddelbart hensigten at vende tilbage til den tidligere anvendte bedømmelsesproces.

Samfinansierede stipendier (2008-uddelingen)

Efter at uddelingen af samfinansierede ph.d.-stipendier i 2007 af Forsknings- og Innovationsstyrelsen var blevet henlagt i universiteternes regi, vendte FI i 2008 tilbage til den procedure der var blevet anvendt i 2006, således at alle 'forskeruddannelsesprogrammer' (såvel nationale forskerskoler som institutionernes egne forskeruddannelsesprogrammer) kunne søge om de udbudte stipendium-tredjedele, som de ansøgende programmer så skulle skaffe en universitetspartner og en ekstern partner til.

Denne ansøgningsprocedure tilskriver FMKJ en ansvarsrolle for fagområdets ph.d.-uddannelse, som vi ikke reelt har, men som vi er nødt til at spille med på. FMKJ måtte således påtage sig den ret omfattende opgave med at indkalde projektforslag fra FMKJs medlemsinstitutioner og koordinere disse i en samlet ansøgning til FI, der i år havde gjort projekternes tværfaglighed til kriterium for tildeling.

Der indgik 3 ph.d.projekter i FMKJs ansøgning:

- Virtuel sundhedskommunikation (RUC og Frederiksberg Hospital)
- Museal ledelses- og oplevelseskommunikation (ASB og Århus Bymuseum/Kulturarvstyrelsen)
- Visuel oplevelsesdesign (CBS og Danmarks Designskole)

Midt i december meddelte FI, at FMKJ var blevet tildelt 2 samfinansierede stipendier, og at man havde valgt projekterne fra ASB og CBS. Disse projekter var af FKK blevet vurderet som 'særdeles støtteværdige' og af FSE som 'støtteværdige'. Det ikke-bevilgede projekt var blevet bedømt på samme måde af de to forskningsråd, mens Det Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd fandt projektet ikke-støtteværdigt. Der er således tilsyneladende tale om meget forskellige opfattelser af, hvad der er videnskabelig kvalitet inden for de forskellige videnskaber. Hvis der kommer ansøgningsrunder i fremtiden, må det derfor drøftes indgående, om det er FMKJs umage værd at ansøge om projekter, hvis tværfaglighed omfatter sundhedsvidenskab.

Gæsteprofessorater

FMKJ har i 2008 været vært for 2 internationale gæsteprofessorer: Brian McNair, Strathclyde University, Scotland på AU, og Anne Dunn, University of Sydney, Australia, AU. De to gæsteprofessorer har i forskelligt omfang afholdt ph.d.-kurser, master-classes, individuel vejledning og gæsteforelæsninger på andre FMKJ-institutioner. På baggrund af de hidtil indhøstede erfaringer med gæsteprofessoraterne vil FMKJ fremover håndhæve skrappe retningslinier for gæsteprofessorens forpligtelser, mht. opholdets varighed i forhold til størrelsen af det udbetalte honorar samt graden af tilstedeværelse og tilgængelighed på værtsinstitutionen.

James Paul Gee's gæsteprofessorat ved SDU har efter mange udsættelser måttet aflyses.

I 2009-2010 er der planlagt følgende gæsteprofessorater: Lynn Schofield Clark, University of Denver (Stig Hjarvard, KU), Karin Wilkins, University of Texas/Austin (Thomas Tuft, RUC), Nick Couldry, Goldsmiths College, London (Ida Willig, RUC).

Internationale rejsestipendier

For at inspirere FMKJs ph.d.-studerende til øget internationalisering opslog vi i 2008 tre rejsestipendier på op til kr. 20.000. Hensigten var at gøre det muligt for ph.d.-studerende i sidste del af forløbet at deltage i (evt. fjerntliggende) internationale konferencer, også evt. uden at have fået antaget paper. Da der indkom 4 ansøgninger med en samlet beløbsramme, der lå under det budgetterede, besluttede Nævnet at bevilge alle fire ansøgninger:

Bjarke Liboriussen, SDU
Andreas Gregersen, KU
Ursula Plesner, RUC
Mogens Olesen, KU

Nævnet har på baggrund af erfaringerne besluttet at opslå fire rejsestipendier på op til kr. 15.000 i 2009.

FMKJs 'lille stipendium'

Kvalitetsfremmemidlerne gør det også muligt for FMKJ at understøtte de ph.d.-studerende, der har brug for et mindre beløb til et selvvalgt formål. Nævnet har derfor besluttet, at alle indskrevne kan opnå et stipendium på kr. 5.000 én gang i deres stipendietid. Kravet er, at der skal foreligge en begrundet ansøgning og en vejlederanbefaling. FMKJ har i 2008 bevilget i alt 6 stipendier:

Carsten Stage, Nordisk Institut, AU (sommerskole i USA).
Isak Thorsen, KU (honorar til ekstern faglig konsulent).
Rasmus Helles, KU (løn til studentermedhjælp: transskription).
Kristine Marie Berg, Retorik, KU (projektrejse til Canada).
Bjarki Valtýsson, RUC (konferencerejse til Tyrkiet).
Vidar Falkenberg, AU (konferencedeltagelse i København).

Hjemmesiden

FMKJ relancerede sin hjemmeside i 2007, så den fik tilføjet en række nye features, herunder en database til papers præsenteret på kurser, en aktivitetskalender og præsentation af ph.d.-projekter og forsvar. Det var også

tanken, at de ph.d.-studerende hver især har deres egen side, som de selv skal opdatere.

De erfaringer, som vi har indhøstet i 2008, tyder på, at der ikke blandt de ph.d.-studerende er den store interesse for flere af disse funktionaliteter.

Aktivitetsskalenderen, der udarbejdes og ajourføres af ph.d.-studerende Camilla Dindler, har tilvejebragt en omfattende oversigt over relevante kurser og konferencer i ind- og udland. Imidlertid har Camilla ønsket at overdrage ajourføringen til en anden fra først i 2009. Inden vi finder en afløser, skal vi måske gennem en enkel enquete undersøge, om aktivitetsskalenderen bruges af de ph.d.-studerende?

De studerendes egne sider har det været svært at motivere dem til at oprette og vedligeholde. Måske skal det fremover være sådan, at FMKJs sekretariat oprette en side for hver nyilmeldt, hvorfra der er et link til den studerendes hjemmeside på hjeminstitutionen?

Paper-databasen til hvert FMKJ-kursus har ikke fungeret, blandt andet fordi arbejdsgangen omkring kursustilmelding og indsendelse af projektbeskrivelser, abstracts og papers har været omstændelig, da den har involveret både FMKJ-studerende og eksterne studerende som deltagere, og da nogle kurser sekretariatsbetjenes af FMKJ, mens andre betjenes af lokale sekretariater på universiteterne, hvor det har været praktisk hensigtsmæssigt. Måske skal vi nedlægge 'paper'-funktionen på hjemmesiden og blot oprette ad hoc-hjemmesider i forbindelse med de enkelte kurser?

Annoncering af forsvar: Funktionen har i et vist omfang været en succes, men i mange tilfælde modtager FMKJ ikke informationer tidsnok fra den forsvarende ph.d.-studerendes værtsinstitution, eller fra den ph.d.-studerende selv.

Endvidere lider hjemmesiden af nogle arkitekturmæssige skavanker, såsom at forsiden bokse til Opslag og Ph.d.-forsvar kun kan rumme én annoncering, da boksene ikke har fleksible, udvidelige rammer.

Internationalt samarbejde

Nordisk samarbejde om forskeruddannelse

Der har både i 2006 og 2007 været gjort forsøg på gennem ansøgninger til NordForsk at retablere et formaliseret nordisk samarbejde om forskeruddannelse, efter at det tidligere nordiske netværk (ledet af Per Jauert, AU) udløb i 2006. Arbejdet forestås af de to finske forskerskoler og har søgt om midler til oprettelse af et netværk af nordiske forskerskoler, der kan arrangere fællesnordiske ph.d.-kurser m.m. En af årsagerne til de hidtidige afslag på ansøgningerne er formentlig, at der ikke i Norge og Sverige er etableret nationale forskerskoler, hvad der stiller vores ansøgning svagere end videnskabelige felter med en mere udbygget forskerskolestruktur. De finske

skoler har indkaldt til et planlægningsmøde i januar-februar 2009, hvor vi vil gøre endnu et forsøg på at op nå bevilling hos NordForsk.

I mellemtiden bestræber FMKJ sig på at praktisere et så udstrakt samarbejde som muligt, bl.a. gennem gensidig annoncering af kurser i de nordiske lande. Det er hidtil resulteret i ganske mange nordiske deltagere i FMKJs kurser, i takt med at de fleste gennemføres på engelsk. I april 2009 arrangerer FMKJ sammen med den finske forskerskole Elomedia et 3-dages kursus om ”Audiovisuality in the age of digital convergence”.

European doctoral summer school

Efter Repræsentantskabets godkendelse på mødet i januar 2008 er FMKJ gået ind som medlem af det europæiske konsortium, der i en årrække har arrangeret en 2-ugers sommerskole. FMKJ medfinansierer sommerskolerne med årligt 3.000 euro og får derigennem pladser til op til 4 ph.d.-studerende (de to heraf gratis) og medvirken af 2 seniorforskere. FMKJ har også sæde i konsortiets styregruppe. I 2008 deltog 2 danske ph.d.-studerende (Jannie Møller Hartley (RUC), Ioannis Mylonas (KU)) og 2 seniorforskere (Michael Bruun Andersen (RUC), Roy Langer (ASB)). Sommerskolerne har i en årrække fundet sted i Tartu, Estland, og flytter i 2010 til Ljubljana, Slovenien.

FMKJs placering i det danske forskeruddannelseslandskab

Vi kunne i FMKJ allerede i 2007 notere, at den nye lov om forskeruddannelse ikke nævner nationale forskerskoler som vores. I lovens forstand foregår al forskeruddannelse i institutionernes (typisk: fakulteternes) regi, i form af ’ph.d.-skoler’, der kan rumme et antal ’forskeruddannelsesprogrammer’. I den juridisk-administrative terminologi må FMKJ dog også opfattes som et ’forskeruddannelsesprogram’.

Det er således i sin egenskab af ’forskeruddannelsesprogram’, at FMKJ har indstillingsret til Forskningsrådet for Kultur og Kommunikations ph.d.-stipendier, og til Forsknings- og Innovationsstyrelsens (FI) samfinansierede stipendier. Men i dagens landskab for forskeruddannelse er der rundt omkring på institutionerne flere og flere gamle og nye forskeruddannelsesprogrammer, der også har og i stigende grad benytter sig af denne indstillingsret. For det nationale forskningsbevillingssystem betyder det, at der ikke længere foregår en overskuelig screening og udvælgelse af ansøgere til ph.d.-stipendierne. Det er uafklaret, hvordan dette problem vil blive løst fremover, og om forskerskoler som FMKJ vil få en rolle at spille her, eller om den fremtidige arrangement vil betyde, at fakulteternes ph.d.-skoler ’kan selv’.

Ved uddelingen af samfinansierede ph.d.-stipendier fra FI, krævede FI at de ansøgende forskeruddannelsesprogrammer skulle opgøre deres bestand af ph.d.-studerende, deres gennemførselsprocent de seneste tre år, m.m. Her befandt FMKJ sig pludselig i konkurrence med institutionernes ansøgninger, og ét institutionelt forskeruddannelsesprogram ville ikke lade FMKJ

medregne de ph.d.-studerende, der var indskrevet begge steder, i FMKJs bestand.

På kursusområdet er der måske også ved at vokse en ny orden frem, hvor fakulteternes ph.d.-skoler i stigende omfang ønsker at udbyde egne ph.d.-kurser til egne indskrevne. Da dette kræver anvendelse af fakultetsressourcer, kan det resultere i en vis modvillighed fra fakulteternes side imod også at indskrive ph.d.-studerende i FMKJ (og betale de kr. 8.000 årligt, som det koster), selv om de pågældende studerende klart befinder sig inden for FMKJs fagområde og har interesse i FMKJs kurser. FMKJ kan altså potentielt miste studerende og dermed indtægter.

Samtidig betyder det hidtil herskende princip om 'det frie kursusvalg', at de fakultetsindskrevne ph.d.-studerende kan deltage gratis i FMKJs kurser, dvs. uden at bidrage til det økonomiske grundlag for FMKJs kursusvirksomhed.

Ydermere har ét fakultet lagt op til, at en national kursusudbyder som FMKJ skal have sine kurser forhåndsgodkendt af det pågældende fakultets ph.d.-skole for så vidt angår ECTS-normeringen. Det vil gøre det vanskeligt for FMKJ at navigere fleksibelt som kursusarrangør, hvis flere partnere vil indføre denne praksis.

Dette kan ses som en tendens til, at FMKJs partnere tager forskeruddannelsens komponenter mere alvorligt end tidligere, og at de vil have mere hånd i hanke med aktiviteternes kvalitet. I samme retning peger det, at én partner i 2008 ikke har villet lade sig repræsentere i Nævnet af en ph.d.-studerende, men ønsker at det skal være en seniorforsker der repræsenterer institutionen.

Det er altså spørgsmålet, om den fremvoksende nye orden – lidt firkantet sagt - vil blive domineret af kannibalisme, hvor institutionerne æder sig ind på det kursusfelt, som FMKJ hidtil har varetaget, eller om det vil blive præget af en fornuftig arbejdsdeling, hvor institutionerne koncentrerer sig om generelle teori- og metodekurser (fx videnskabsteori, teorier om kulturelt borgerskab, kvalitativt feltarbejde, skrivning af ph.d.-afhandlingen, osv.), mens FMKJ tager sig af kurser om det medie- og kommunikationsfaglige. Dette kan være til gensidig fordel, fordi begge parter således kan opnå kritisk masse til sine kurser. Der er da også et eksempel på et smukt samarbejde mellem FMKJ og et fakultetsbaseret forskeruddannelsesprogram, hvor sidstnævnte bidrager med kr. 30.000 til et FMKJ-kursus.

De forhold, der er omtalt her, kan eventuelt reguleres i en ny samarbejdsaftale mellem FMKJs partnerinstitutioner, således at FMKJ som en slags 'konsortium' får klarhed over sine økonomiske og uddannelsesmæssige vilkår fremover? Hvis der skal udarbejdes en ny samarbejdsaftale, bliver det næste spørgsmål, hvornår dette mest hensigtsmæssigt skal ske, dvs. om tiden allerede er inde til at gå i gang, eller om vi skal afvente udspil til en afklaring af de forhold, der involverer de frie og det strategiske forskningsråd?